

Re-lecturi ale presei literare comuniste - *Viața românească* - 1956

Lect.dr. Nicoleta Ifrim
Universitatea „Dunarea de Jos” Galați

Abstract: *In 1956, „Viața românească” literary revue publishes a double-oriented type of discourse: one amplifying the Party norms within the critical discourse, thus enhancing the major focus of the politically – rooted writings – the author as a militant tribune for “the working masses” and a second type of discourse playing the role of an ever active indictment judging the “authenticity” of both works and their authors.*

Key-words: *„Viața românească” literary revue, politically-oriented critique, ideologically authentic writing, militant literary discourse, educational programme*

Pactizând programatic cu ideologia realismului-socialist care legitimează, în perioada „reconstrucției noii societăți” și a „noilor modele umane” reprezentative, „înregimentarea” comunistă atât la nivel socio-politic, cultural, dar și educațional, revista „Viața românească” publică în anul 1956 articole și studii „cu țintă”, reverberând directivele ideologice ale celui de-al doilea Congres al P.M.R. Numărul 1 din ianuarie deschide seria articolelor-demonstrație aplicate textelor literare cu o explicită „punere în canon”, reproducând fragmente *Din raportul de activitate al C.C al P.M.R. la Congresul al II-lea al Partidului, prezentat de tovarășul Ghe. Georghiu-Dej, Prim-Secretar al CC. al P.M.R.* Discursul cu miză ideologizantă reverberează orientarea „anti-imperialistă” a „noii literaturi”, creionând tezist direcțiile programatice care supra-validează scriitura vremii. În egală măsură, manualele și programele școlare își asumă selecția ideologică, optând pentru autorii „canonici” „înregimentați” politic: „Scriitorii și artiștii noștri continuă tradițiile literaturii și artei înaintate a trecutului, tradițiile clasicilor literaturii și artei noastre. Ei se străduiesc în marea lor majoritate să reflecte în operele lor realitatea noastră și să contribuie activ la opera de educare a oamenilor muncii în spiritul socialismului. Ei urmează îndemnul și pilda lui Mihail Sadoveanu, care a scris cu atâta dreptate: *Literatura nu poate fi izolată de interesul permanent al obștei muncitoare. Țara nouă n-are ce face cu literați care nu fac politică și cu cei care pretind că dormitează în turn de fildeș. Țara nouă are nevoie de scriitori militanți în vederea progresului ei neconținut.* Oamenii de litere și de artă au izbutit să creeze în ultimii ani opere care și-au câștigat pe merit dragostea poporului. Dar succesele obținute nu trebuie să ducă la crearea unei atmosfere festive, de automulțumire. Multe dintre temele mari și dintre aspectele fundamentale ale luptei eroice a poporului muncitor pentru construirea socialismului, ca și din istoria ultimelor decenii, nu și-au găsit oglindirea în literatură și artă decât în slabă măsură. Unele opere suferă de tendința de a simplifica realitatea, de a o prezenta în chip schematic, ceea ce se manifestă îndeosebi în prezentarea slabă din punct de vedere artistic a superiorității noului, a procesului de înfrângere și de lichidare a ceea ce este vechi. Lipsite de viață sunt în unele opere literare figurile făuritorilor noii societăți.” [1] Directivele ordonatoare impun scriiturii restrictive tipare și tipologii repetitive care să gestioneze „adecvat” imaginarul creator, în virtutea accederii la evidența unei tendințe politizante explicit manipulative de sens doctrinar. Orice deviere de la normă este tranșant amendată, practicile discursive occidentale sunt puse în criză sub amprenta „reacționarismului” și „decadentismului burghez”. Clivajul ideologic, obsesiv denunțat și impus normativ, față de manifestările estetice „dușmănoase” legitimează statutul scriitoricesc al autorilor „căliți” în spirit marxist-leninist, cărora li se asociază misia denunțatoare a tendințelor „decadente”: „Realismul socialist exclude deopotrivă tendința de a prezenta viața în culori trandafirii, de a ignora conflictele ei, ca și tendința de pescuire bolnăvicioasă a tot ce este putred, morbid, de prezentare în culori întunecate a realității noastre și a eroilor vieții noi. Poporul cere scriitorilor și artiștilor opere care să înfățișeze esența fenomenelor social-istorice descrise, să prezinte realitatea noastră nouă în continuă dezvoltare, să redea toată bogăția ei inepuizabilă, toată multilateralitatea ei și, înainte de toate, să înfățișeze uriașa muncă creatoare prin care poporul construiește noua orânduire și se transformă el însuși (...). Trebuie dusă o luptă neîncetată împotriva influențelor ideologice străine în domeniul

creației artistice, împotriva feluritelor resturi ale influențelor literaturii și artei burgheze din occident, de genul formalismului și obiectivismului.” [2] În sâjalul acestei intervenții-program, „Viața românească” continuă demersul standardizat ideologic, prin translația către câmpul literar, asumându-și rolul unui „formator de literatură nouă” în descendența vocii oficiale, publicând un articol redacțional intitulat *Spre noi succese*. Adjudecându-și poziția unui for critic autorizat în impunerea noilor condiționări asupra scriitorilor, tineri sau cei „din vechea gardă” acum „revizuiți” / „re-citiți” în spiritul Partidului, autorii studiului colectiv punctează inter-condiționarea dintre literatură și factorul ideologic emergent dinspre câmpul socio-politic, căci ”creația literară ca parte integrantă a frontului ideologic al partidului se poate dezvolta nestingherit în condițiile existenței clarității teoretice depline asupra proceselor revoluționare desfășurate în viața noastră socială și a perspectivei transformărilor viitoare.” [3] O astfel de perspectivă asupra „canonului” glisează implicit înspre sistemul de învățământ care educă „noile generații” în spiritul Partidului. De altfel, „clarificarea teoretică” este dublată de o așezare tacită în structuri tematice și discursive impuse drept standarde obligatorii, „în spiritul metodei realismului-socialist (...). Cele mai bune creații se disting prin demascarea convingătoare, realizată cu mijloace artistice superioare, a vechii orânduiri bazate pe exploatarea omului de către om. Morala de junglă a societății burgheze, încătușarea forțelor creatoare ale poporului, înjosirea demnității umane, subjugarea materială și spirituală a imensei majorități a poporului de către clasele de sus, au fost înfierate în literatura noastră nouă. Cu aceeași vigoare a răspuns creația literară atacurilor dușmănoase venite de peste graniță, tendințelor războinice ale cercurilor monopoliste agresive, afirmând solidaritatea poporului nostru în lupta pentru pace și progres social.” [4] „Defrișarea” scriiturii de elementele-intrus provenite din spațiul apusean, radicalizarea expresiei prin pactul exclusiv politizant traduce combativitatea agresivă a noului tip de discurs care „utopizează” imaginarul literar prin stereotipii auto-suficiente, încărcate de „filosofia socio-centrică” a unei doctrine literare subordonată Centrului Unic. Departe de a valoriza o ”literatură a turnului de fildeș”, pro-occidentală și deci „degradantă” prin neverosimilitate și neimplicare, canonul impus literaturii „cu voie de la Centru” amendează orice manifestare a non-participării, chiar și sub forma apelului aparent la „schematismul abstract al doctrinei” căci „scriitorul implicat” al vremii trebuie să-și asume în primul rând un rol formator și ”civilizator”: „Pentru viața literară prezintă însemnătate analiza slăbiciunilor constatate în munca ideologică în general și în creația literară în particular. A fost combătut dogmatismul propagandei de partid și al muncii ideologice, însușirea bucherească, necreatoare a învățăturii marxist-leniniste. Munca ideologică în rândurile scriitorilor s-a resimțit și ea din aceleași cauze. Dogmatismul în înfățișarea trăsăturilor caracteristice realismului socialist s-a reflectat, printre altele, ca neputința de înțelegere dialectică a relațiilor interdependente dintre literatură și celelalte forme suprastructurale pe de-o parte, dintre literatură și procesele revoluționare petrecute în baza societății noastre, pe de altă parte. Ca urmare, fenomenul literar a fost uneori privit în afara specificității, în afara capacității de influențare și educare, caracteristice lui. Hiperbolizarea anumitor laturi ale literaturii și a legăturilor existente între creația literară și viața socială, a dus la judecăți vulgarizatoare sociologice.” [5] În consecință, „denaturările vulgarizatoare” de la linia propagandistică primară sunt denunțate atât în demersul scriitoricesc cât și în critica aplicată acestuia, ”arta interpretativă a literaturii realismului-socialist” glisând înspre poziția de ”formator ideologic secund” al textului, în descendența doctrinei oficiale a Partidului. Actul critic, ca „practică politică a scriiturii” își are rigorile lui: „Denaturării vulgarizatoare a concepțiilor marxist-leniniste ca și influențelor ideologiei burgheze trebuie să i se opună propaganda fermă, clar-văzătoare și cu orizont larg, a ideologiei marxist-leniniste. Este de neconceput dezvoltarea puternică a literaturii noi fără precizarea științifică a legăturilor ei cu domeniile vieții sociale și cu diferitele compartimente suprastructurale cum sunt politica, filozofia, morala. În această direcție trebuie să acționeze nu numai teoria ci și critica literară. Evitarea sociologismului vulgar prin fuga de la aprecierea ideologică temeinică și cuprinzătoare a operei analizate este plină de pericole pentru destinele literaturii. Analiza critică trebuie să aibă în vedere valoarea integrală a operei literare, în care elementele ideologice și artistice se condiționează reciproc.” [6] În această ordine de idei, ținta declarată a demersului critic contemporan vizează strategii de-structurante ale paradigmei „idealist-decadente” susținute la nivel programatic prin

dezideratul elaborării unor „rechizitorii ale punerii sub acuzare”: „Propaganda marxist-leninistă în rândul scriitorilor trebuie să țină seama de greutatea specifică deosebită în literatura contemporană a filozofiei. În acest domeniu simpla citare a unuia sau altuia dintre curentele filozofice idealiste este cu totul insuficientă. Critica sistemelor filozofice retrograde de pe pozițiile materialismului dialectic trebuie să fie multilaterală, complexă (...). Propaganda împotriva ideologiei burgheze trebuie să fie caracterizată de un înalt spirit combativ și de o atitudine ofensivă, în care inițiativa trebuie să aparțină permanent forțelor progresului. Orice slăbire a ofensivei ideologiei socialiste creează posibilitatea infiltrării ideologiei dușmanului de clasă.” [7] Militantismul ofensiv „anti-imperialist” amprentează discursul critic așezat în canoanele realismului-socialist în dublă perspectivă: pe de o parte vizează acutizarea clivajului ideologic față de modelele străine „esteticii marxist-leniniste” prin elaborarea unor „capete de acuzare” implacabile, pe de alta propune „re-lecturi” de convertire dogmatică a textelor literare „clasicizate” din dinamica diacronică a peisajului literar românesc. Sau, citând din articolul editorial din „Viața românească”: pe de o parte, „propaganda de partid include răspunsul prompt, deplin justificat din punct de vedere științific, la orice manifestare a ideologiei reacționare și capacitatea adoptării unei atitudini profund principiale, în situațiile oricât de complexe ale luptei ideologice”; pe de alta, „în ultimii ani, valorificarea patrimoniului culturii naționale a înregistrat progrese însemnate. Operele clasicilor noștri au fost înfățișate publicului cititor în perspectiva marxism-leninismului, iar creația contradictorie a unora dintre scriitori valorificată în elementele ei pozitive, înaintate. Au fost însă desconsiderate curentele estetice retrograde care și-au exercitat influența asupra vieții literare în România dintre cele două războaie mondiale (...). Combaterea curentelor estetizante din trecut constituie o sarcină care nu trebuie deloc subapreciată, în lupta împotriva ideologiei burgheze (...). Patina hermetistă, intimismul, simbolurile poeziei decadente, fac dovada unei anumite ineficiențe în munca de combatere a ideologiei burgheze.” [8] În contra-replică, paradigma culturală „reacționară” este văzută ca fiind „obiectivistă” și subordonată intereselor particulare ale grupurilor minoritare, colportând atitudini „anti-sociale” și profund „anti-civilizatorii”. Un întreg inventar conceptual „non-dizerabil” este pus sub acuzare (*decadentism, obiectivism, reacționarism, estetica idealistă, literatura burghezo-moșierească, individualism* etc.). Structurile creatoare „obscure” emergente din spațiul cultural apusean, „capitalist”, lipsite de substanțialitate și „mesaj ideologic”, cu miză „individualistă” sunt denunțate și alungate definitiv atât din arealul literar, cât și din cel educațional: „Haina obiectivismului, potrivită partizanilor vechii orânduiri, servește propagării curentelor literaturii burgheze în descompunere, frânează prin aceasta procesul de clarificare a scriitorilor din generațiile mai vechi și îngreunează drumul dezvoltării firești a scriitorilor tineri. Curentele și uneori cele mai obscure școli literare care și-au dovedit de mult sterilitatea în Occident, unele fiind date uitării chiar în clipa apariției lor, sunt înfățișate drept model de înaltă valoare, demne de a fi urmate, iar tradițiile literaturii clasice occidentale sunt fie complet ignorate, fie opuse în mod arbitrar realismului socialist. Adevărul trebuie restabilit în datele sale esențiale. Cultura socialistă este moștenitoarea și continuatoarea marilor idealuri ale culturii universale, opunându-se falselor valori culturale reprezentative doar pentru clasele condamnate la dispariție de istorie.” [9] Adjuducându-și compatibilitatea de viziune cu tradiția „progresistă” a literaturii universale, implicate în redarea „autentică” a progresului social și uman, „noua scriitură” implică, în consonanță cu manifestul criticii ideologizante, abandonarea tendințelor „de simplificare și schematizare în zugravirea eroilor societății noastre, tendințe care au ca urmare prezentarea slabă din punct de vedere artistic a superiorității noului, a procesului de înfrângere și de lichidare a ceea ce este vechi. Sunt multe opere literare în care chipurile constructorilor noii societăți apar lipsite de viață, neconvingătoare, incapabile să transmită un mesaj educativ superior. Adevăruri axiomatice cum sunt cele referitoare la rolul comuniștilor în conducerea poporului muncitor spre progres, la sarcinile istorice ale clasei muncitoare în eliberarea omenirii și construirea societății socialiste așteaptă încă reliefa artistică pregnantă, corespunzătoare. Dacă deplina claritate ideologică este o condiție a realizării acestor cerințe, cea de-a doua condiție este dată de necesitatea cunoașterii profunde a acelor aspecte din realitate pe care scriitorul le reflectă în opera sa.” [10]

În descendența acestor normative ale programului critic, Geo Șerban semnează, în secțiunea *Pe drumul realismului socialist*, studiul aplicat pe poezia lui Victor Tulbure: *De la „Vioara roșie” la „Vară fierbinte”*. Demonstrația vizează scriitura unui „autor canonic” al „literaturii de Partid”, prezent în manualele școlare ale perioadei, al cărui parcurs creator „progresează” în spiritul ideologiei vremii, de la *Vioara roșie* (1948) la volumul *Lauda Patriei și Vară fierbinte* (1955), iar „examenul evoluției sale până în momentul de față este justificat, dacă n-ar fi decât faptul că această evoluție închide în sine atâtea mărturii ale dezvoltării rodnice pe care îndrumarea dată de partid creației literare o asigură oricărui talent real.” [11] Placheta *Vioara roșie*, ilustrativă pentru opțiunile de debut ale tânărului poet, inițiază un dialog ideologic constatant cu dogma literară a vremii, reunind „poeziile reprezentative pentru această etapă”: „Se simte în fiecare poezie un freamăt nesimulat, contagios, născut din contactul poetului cu realitatea înconjurătoare. Metaforele uneori prea vagi, uneori tocite prin abuz – *noul răsărit de soare și de viață, steaua înaltă ce crește, seva luminii, clopotul inimii, dimineața cu steaguri făclii* – nu anulează sentimentul de plenitudine, de dăruire sinceră, de contopire, cu care poetul re trăiește pulsațiile vieții noi alături de poporul eliberat de apăsarea exploatarei.” [12] Atitudinea lirică este asumat co-participativă, vădit „implicată” în mișcările sociale și transformării potențate de ocurența prototipului „omului nou”, cu necesare revizuirii de poziție vizavi de „influențele dușmănoase”: „Dacă în *Ți-era conacul putred de lumină* nu izbutește decât să adreseze o blândă admonestare dușmanului de clasă, temându-se parcă să-l condamne direct, el creează tot atunci *Vânătoarea de jderi*, un vigoaros rechizitoriu al vremurilor când poporul gemea sub greutatea nedreptăților, prigoanei. Avem de-a face cu una din puținele poezii ale lui Victor Tulbure care se impune prin vigoarea sentimentului, prin energia expresiei. De regulă, el rămâne poetul senzațiilor delicate, fără ca aceasta să-l împiedice – după cum se va vedea mai departe – să dea glas sentimentelor răscolitoare, izvorâte, firesc, din participarea la lupta maselor.” [13] În opinia lui Geo Șerban, *Balada tovarășului care a căzut împărțind Scânteia în ilegalitate* (1949) marchează un moment de cotitură în evoluția creatoare a poetului care descoperă acum forța mobilizatoare a discursului poetic, de-formator al „vechilor practici estetizante” și element-pivot în „oglundirea artistică a proletcultismului marxist-leninist”: „Saltul efectiv realizat aici este marcat de claritatea obiectivului care mobilizează elanurile cântărețului. Bucuria mirifică din *Vioara roșie* îți află temeiuri mai solide: în conștiința poetului apare acum înțelegerea superioară a realităților odată cu reliefația forței partidului, a rolului său conducător în viața poporului.” [14] Organizat în jurul figurii centrale a „luptătorului comunist din ilegalitate”, poemul debutează prin evocarea „bicisnicilor așezări din trecut” contra cărora eroul – salvator își îndreaptă acțiunile subversive, dar restauratoare a „noii ordini”: „difuzarea – cu prețul vieții – a slovei partidului în mase, înflăcărat el însuși de lumina fierbinte a învățăturii comuniste. Tulbure a înțeles exact sensul frumuseții morale a unui asemenea erou lipsit de exaltare, de gesturi grandilocvente, contopindu-se cu masa și izbutind în același timp să exprime impulsul revoluționar, setea nestăvilită de viață, ura față de opresori.” [15] Finalul este tezig, cu veleități moralizator-doctrinare, finalizând apoteotic liricul „excurs asupra metodei”: „Eroul cade însuflețit de credința că lupta abia se întetește, că asemenea valurilor mării nestăpânite, norodul se avântă și mai dârz în furtuna luptei pentru înlăturarea samavolniciei și huzurului din lume. *Balada tovarășului care a căzut împărțind Scânteia în ilegalitate* demonstrează că însușirea spiritului de partid sporește pe lângă combativitatea creației artistice și capacitatea creatorului de a îmbrățișa în ceea ce au ele tipic, reprezentativ, fenomenele realității, găsind mai sigur și mijloacele artistice adecvate.” [16]

Volumul apărut în același an, *Holde*, reprezintă însă, în viziunea criticului, „un moment de slăbiciune”, fiind marcat de unele „lipsuri ideologice” inerente perioadei de început a creației lui Victor Tulbure: „Poetul n-a reușit să totuși să-și depășească definitiv faza nesiguranțelor, a verbalismului nesuștinut, diluarea fiorului liric. (...) Dar, confruntând poezia cu realitatea netransfigurată, cât de puțin percepe încă poetul clocotul vieții, judecând după monotonia cântecului ce-l intonează! Izbește lipsa de dinamism, caracterul static și inexpresiv de cromolitografie, chiar acolo unde poetul pune suflet, mergând până la izvoarele lirismului său scăldat de lumină și optimism, ca de pildă în poezia *Holde*.” [17] Imitația șablonardă a unor imagini-clisee din *Vioara roșie* este compensată, „încurajator”, de lărgirea orizontului tematic, prin introducerea „figurii

muncitorului antrenat în întrecerea socialistă”, începând cu poemul *Nicolae*, pentru a se așeza definitiv în imaginarul volumului din 1951, *Vișinul lui Vania*, alături de cel de-al doilea element-pivot al profilului-prototip uman, „țăranul co-participant la construirea gospodăriilor colective”: „Victor Tulbure îmbrățișează cu privirile sale bucuria nouă a țăranilor care înjghebează primele gospodării colective, munca devenită cinste, onoare, așezările patriei dragi, unde se manifestă pulsul transformărilor înfăptuite din îndemnul partidului călăuzitor.” [18] Unele poeme, precum *Plute pe Bistrița*, sunt amendate de către Geo Șerban din cauza supralicitării sincerității ca ipostază a aprecierii estetice, care deformează idealizant „realitatea autentic-socială”: „Aici (...) Tulbure este un poet *sincer*, devotat cauzei. Cu toate acestea, în versurile de care am vorbit, el păcătuiește împotriva spiritului de partid, idealizând realitatea, estompând asprimea ei uneori, greutățile reale care trebuie învinse și pe care partidul ne învață să le scoatem la iveală cu îndrăzneală. Este o condiție aceasta pentru un artist care *vrea sincer* să manifeste curaj în creație și astfel să răspundă scopului social-educativ, propriu artei pusă în slujba omului.” [19] Aceste „scăderi de viziune și tonus” sunt inerente generației tinerilor poeți, consideră autorul studiului, având în vedere opțiunea pe care aceștia au făcut-o, pledând pentru ruptura definitivă față de vechile formule poetice „decadente și perimate”: „În locul atmosferei morbide dinaintea celui de al doilea război mondial, îmbăcsită de cultul individualismului feroce, de încurajare a curentelor filozofice mistice și de răspândirea naționalismului șovin, care nu putea decât să deruteze și să-l împingă pe tânărul scriitor spre arta falsă a poeziei pure, impersonale, a psihologismului irațional (acestea se și premiau!) cel ce-a pornit să cânte pe strunele *Viorii roșii*, și ca el atâția alții mai apoi, au cunoscut repede după primii lor pași atmosfera cea mai propice creației, condiționată de sprijinul neîncetat al partidului. Acest sprijin s-a concretizat în îndrumarea artistului spre realitatea revoluționară, adevărată întoarcere la sursele de înflorire a artei din toate epocile, paralel cu recomandarea clasicilor ca exemplu de conștiință creatoare.” [20]

Volumul de *Versuri* din 1952 cuprinde unele re-editări de poeme din volumele anterioare, dar funcționează dominant ca liant între etapa creatoare anterioară și ce ilustrează de *Lauda Patriei* (1955), o perioadă-creuzet de „așezare în model” și îmbogățire a orizontului tematic prin lecturi din poezii – standard: „În *Versuri* - unde se mai strecoară destule scăderi, de data aceasta însă neimportante în raport cu tendința rodnică, cu lirismul substanțial care-și face apariția, deși încă timid – există semne suficiente că poetul își va da curând măsura talentului său. Fiindcă vorbeam mai înainte de exercițiu, să amintim că un rol activ în această regenerare trebuie să-l fi jucat traducerea din lirica sovietică, din bardul poporului ucrainean, Sevcenko, precum și din poeți bulgari. Nimic surprinzător nu va fi dacă într-o bună zi poetul nostru se va destrăinui și vom afla că poemul amplu de azi *Vară fierbinte* l-a scris stimulat de contactul cu poezia lui Gribaciov.” [21]

Lauda Patriei încadrează definitiv opțiunea lirică a poetului, marcând „revirimentul mult așteptat al liricii lui Victor Tulbure” iar „eroul poeziei este integrat materialului de viață.” [22] Discursul său rezonază căutările poetice ale perioadei, integrându-se adecvat modelelor deja „canonizate” cărora autorul studiului le punctează, încă o dată, „relevanța estetică a abordării”: „Nici acest moment superior al evoluției lui Tulbure nu este izolat și independent de mișcarea întregului front literar (...). Încununarea unor căutări înfrigate de ani de zile o constatăm cu bucurie în *Cântare omului* a maestrului Tudor Arghezi, care ajunge aici la o interesantă împlinire a propriei personalități. (...) Poetul *Cuvintelor potrivite* și al *Florilor de mucigai* găsește răspuns pentru prima dată marilor întrebări din care a țâșnit cel mai adesea creația sa, în lumina perspectivei sigure pe care i-o dă asupra vieții filozofia materialistă marxistă. (...) Condiția ca poetul liric să-și retrăiască experiența mereu îmbogățită prin participare la viața și frământările societății (deci nu în sens trăirist, individualist), și pe aceasta să clădească edificiul său poetic, este exprimată de Veronica Porumbacu într-un mod, am zice programatic.” [23] Volumul lui Victor Tulbure dezvoltă aceleași coordonate ideologizante ale viziunii, iar un poem precum *Balada tovarășului care a căzut...* transpune emblematic figura patriotardă a sacrificiului: „Acest om simplu, frate cu natura eternă, trebuie să moară fiindcă neînțelegând să slujească intențiilor criminale ale stăpânilor de ieri, refuză să participe la război. Evocarea firii veșnice, zugrăvirea visului pașnic, cinstit, curat nutrit de erou, pun în evidență cu măiestrie tragedia sa. Precizând cauzele tragediei în orânduirea socială

injustă, Victor Tulbure ne aprinde ura sfântă în suflete și ne comunică aceeași durere nemângâiată, pe care el însuși o trăiește.” [24] Filonul patriotic și „sentimentul autentic al iubirii de patrie” străbat imaginarul poetic, definind o formulă lirică proprie: „Lirismul autentic și de mult recunoscut al lui Tulbure descoperă acum sursa îmbogățirii sale nelimitate tocmai datorită intensității cu care poetul aspiră să-și îmbogățească simțămintele prin contopirea pasionată cu frământările contemporaneității.” [25] Aceasta este asimilată, în poemul *Vară fierbinte* publicat în același an, fundalului social al încercărilor „țărănimii muncitoare pentru a se elibera de trecut, dezvăluindu-i țelurile înalte ale luptei împotriva exploatații chiaburești. (...) Poemul câștigă în căldură, comunicând prin fiecare episod evocat dragostea imensă pe care poetul o nutrește față de viața de azi a țărănimii muncitoare, alături de care se angajează la demascarea și zdrobirea dușmanului de clasă.” [26]

În această viziune, angajând critica literară în descendența ideologiei oficiale a vremii, „Viața românească” a anului 1956 propune un discurs dublu orientat: pe de o parte, spre explicitarea la nivel critic-conceptual a programului politic unic în studiile redacționale care acționează ca supra-normă coordonatoare a scriiturii, pe de alta, spre amendarea „devierilor” și susținerea formulilor literare adecvate în operele autorilor perioadei, directive colportate apoi în sistemul de învățământ „formator” al „tinerilor aderenți” la structurile politizante.

*This paper is supported by CNCSIS project - PNII IDEI no.949.

Note

[1] *Din raportul de activitate al C.C al P.M.R. la Congresul al II-lea al Partidului, prezentat de tovarășul Ghe. Gheorghiu-Dej, Prim-Secretar al CC. al P.M.R.*, în „Viața românească”, nr.1/1956, p.5

[2] Ibidem., p.6

[3] *Spre noi succese*, în „Viața românească”, nr.1/1956, p.7

[4] Ibidem., p.9

[5] Ibidem., p.10

[6] Ibidem.

[7] Ibidem., p.10-11

[8] Ibidem., p.11-12

[9] Ibidem., p.12

[10] Ibidem.

[11] Geo Șerban, *Victor Tulbure: De la „Vioara roșie” la „Vară fierbinte”* în „Viața românească”, nr.1/1956, p.212

[12] Ibidem., p.212-213

[13] Ibidem., p.213

[14] Ibidem., p.214

[15] Ibidem.

[16] Ibidem.

[17] Ibidem., p.215

[18] Ibidem., p.216

[19] Ibidem., p.217

[20] Ibidem.

[21] Ibidem., p.218

[22] Ibidem.

[23] Ibidem.

[24] Ibidem., p.219

[25] Ibidem., p.220

[26] Ibidem., p.225

Bibliografie

****Din raportul de activitate al C.C al P.M.R. la Congresul al II-lea al Partidului, prezentat de tovarășul Ghe. Gheorghiu-Dej, Prim-Secretar al CC. al P.M.R.*, în „Viața românească”, nr.1/1956

*** *Spre noi succese*, în „Viața românească”, nr.1/1956

Șerban, Geo, *Victor Tulbure: De la „Vioara roșie” la „Vară fierbinte”* în „Viața românească”, nr.1/1956